

**Сметаніна Н.В.,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
к.ю.н., асистент кафедри кримінології та
кримінально-виконавчого права**

**ВИЗНАЧЕННЯ ЦІНИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА:
НАЦІОНАЛЬНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

На сьогодні однією з актуальних проблем, яка потребує ретельного вивчення, є проблема домашнього насильства. Ця проблема виходить

на перший план наукового дослідження, поряд з вивченням організованої злочинності та міжнародного тероризму.

Під ціною домашнього насильства ми розуміємо прямі та побічні витрати фізичного, матеріального, морального, духовного характеру, яких зазнає людина, держава і суспільство внаслідок вчинення злочинів, спрямовані на подолання наслідків злочинних діянь, утримання всієї правоохоронної, пенітенціарної системи, та інших інститутів держави.

Проблема запобігання домашньому насильству є частиною більш загального питання про саму сім'ю і сімейне благополуччя. Так, приблизно одне з кожних п'яти вбивств і неумисних вбивств в США включає вбивство одного члена сім'ї іншим, а більшість вбивств (приблизно 50% такого роду злочинів) – вбивство чоловіка або дружини. Схожа статистика була також наведена і в Канаді. Вбивства в сім'ї складають близько 45% всіх вбивств в Англії і Уельсі. Погано досліджено таке насильство в сім'ї, після якого відбувається розширене самогубство, коли члени сім'ї вбивають інших родичів і потім закінчують життя самогубством. Одна з причин такої неуваги полягає в тому, що вбивства з подальшим самогубством відбуваються відносно рідко: на них доводиться менше 2% всіх вбивств. Як постійно показують дослідження, висока пропорція вбивств з подальшими самогубствами (як правило, набагато більше 50%) включає вбивство подружжя або часто колишнього подружжя.

За матеріалами Жіночого консорціуму ННД США, від домашнього насильства в світі потерпає більше жінок, ніж від пограбувань, звалтування незнайомими та в автомобільних катастрофах, разом узятих. Кожні 9 секунд у світі жінка страждає від побоїв чоловіка чи того, з ким вона проживає. 32% вагітних жінок терплять побої. 90% дітей усвідомлюють насильство як таке, що спрямоване на їхню матір. За дослідженнями Інституту соціологічних досліджень НАН України 68% жінок (це, приблизно, 18 млн.) в Україні зазнають знущання в сім'ї, у тому числі 20% – часто (в основному, це побиття з боку чоловіка).

Згідно з оцінками Світового Банку в індустріально розвинутих країнах у загальному показнику смертності жінок у віці 15-44 років 19% припадає на звалтування та насильство у сім'ї. Це означає, що кожна п'ята жінка, яка вмирає у цьому віці, помирає внаслідок травм і хвороб,

що спричинені актами насильства. Щороку 600 жінок гинуть в Україні від домашнього насильства. Лише 10% з 1 млн жінок, які піддаються насильству, вирішують повідомляти про насильство.

А.Б. Блага зазначає, що питання щодо обчислення ціни домашнього насильства до теперішнього часу залишається відкритим через відсутність надійних методів і методик її обчислення.

Експерти Фонду народонаселення ООН підрахували, що ціна насильства над жінками в Україні – витрати, які несе держава і самі сім'ї (адміністративні витрати, втрата майна і працездатності), – досягає \$ 208 млн в рік. В суму матеріальних витрат у розрахунку на одну жінку включають: збитки від втрати заробітку, адміністративні витрати, юридичні консультації, транспортні витрати, оренда житла, переїзд, медичні послуги, придбання ліків, збитки від втрати майна, консультації психологів та інші. При цьому міжнародні дослідження доводять, що \$ 1, вкладений в профілактику, дозволяє економити \$ 15-20 подальших витрат, викликаних агресією.

Новий Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» містить ряд заходів, які відповідають міжнародному досвіду запобігання домашньому насильству. Зокрема, це запровадження Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі; спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству (терміновий заборонний припис стосовно кривдника, обмежувальний припис стосовно кривдника, взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи, направлення кривдника на проходження програми для кривдників); поширення дії законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству на значно ширше коло осіб; надання допомоги та захисту постраждалим особам та інші.

Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» прямо передбачає, що постраждала особа може вимагати від кривдника компенсації її витрат на лікування, отримання консультацій або на оренду житла, яке вона винаймає (винаймала) з метою запобігання вчиненню стосовно неї домашнього насильства, а також періодичних витрат на її утримання, утримання дітей чи інших членів сім'ї, які перебувають (перебували) на утриманні кривдника, у порядку, передбаченому законодавством (стаття 26).

Особі, яка має право на відшкодування матеріальних збитків і

моральної шкоди, завданих внаслідок домашнього насильства, моральна шкода відшкодовується незалежно від матеріальних збитків, які підлягають відшкодуванню, та не пов'язана з їх розміром. Порядок відшкодування матеріальних збитків і моральної шкоди, завданих унаслідок домашнього насильства, визначається Цивільним кодексом України та іншими законодавчими актами (стаття 30).

Також слід враховувати, що фінансове забезпечення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, надання допомоги постраждалим особам, а також створення та забезпечення функціонування Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів підприємств, установ та організацій, професійних спілок, добровільних внесків юридичних і фізичних осіб, інших джерел, не заборонених законодавством.

Фінансове забезпечення діяльності суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, державної та комунальної форм власності здійснюється за рахунок коштів відповідного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством.

Утримання спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, що не належать до державної та комунальної форм власності, забезпечення розвитку їхньої матеріальної бази та надання ними соціальних послуг здійснюються за рахунок коштів їх засновників та інших коштів, не заборонених законодавством, у тому числі на умовах соціального замовлення (стаття 32).

Знання реальної ціни домашнього насильства необхідне, воно допоможе в оцінці стану домашнього насильства, розробці ефективних, економічних і розумних засобів боротьби із домашнім насильством і дозволить проводити адекватний прогноз його розвитку, а отже і своєчасного реагування суспільства на виклики цього небезпечного явища.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
СТУДЕНТСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО

ЮРИДИЧНА ОСІНЬ 2019 року

Збірник тез доповідей та наукових повідомлень
учасників міжнародної науково-практичної конференції
молодих учених

29 листопада 2019 р.

м. Харків

УДК 340(043.2)

Адреса редакційної колегії:
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
вул. Пушкінська, 77, Харків, 61024, Україна

Тези друкуються мовою оригіналу,
відображають позицію автора,
який несе відповідальність за зміст

Юридична осінь 2019 року: зб. тез доповідей та наук.
повідомл. учасників міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених
(Харків, 29 листоп. 2019 р.) / за заг. ред. А.П. Гетьмана. – Х.:
Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого: Мадрид, 2019. – 632 с.

УДК 340(043.2)

©Національний
юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2019
© «Друкарня «Мадрид»», 2019